

Raad voor Cultuur
INGEKOMEN

29 AUG 2022

Doss.

Nr.

>Retouradres Postbus 16375 2500 BJ Den Haag

Raad voor Cultuur
Prins Willem Alexanderhof 20
2595 BE Den Haag

Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap

Media en Creatieve Industrie

Rijnstraat 50
Den Haag
Postbus 16375
2500 BJ Den Haag
www.rijksoverheid.nl

Onze referentie

33058015

Datum **23 AUG. 2022**
Betreft Adviesaanvraag koloniale archieven

Geachte Raad,

Hierbij doe ik u mijn adviesaanvraag toekomen met betrekking tot de omgang met archieven die zijn gevormd in koloniale context. Deze aanvraag is te zien als een aanvulling op het advies dat u met de Adviescommissie Nationaal Kader Koloniale Collecties (commissie-Gonçalves) op 7 oktober 2020 uitbracht.

De Adviescommissie gaf te kennen dat archieven vragen om een toegesneden benadering die buiten het bestek van het advies over koloniale collecties valt. Bij archieven gaat het niet alleen om de stukken zelf, maar ook om de informatie die zij bevatten en (het recht op) de toegang daartoe, aldus de Adviescommissie.

Deze redenering onderschrijf ik. Archiefstukken zijn zowel fysieke cultuurobjecten als dragers van de informatie die in archiefstukken is vastgelegd. Daarbij komt dat de onderlinge relaties tussen de afzonderlijke documenten in een archief inzicht bieden in de activiteiten en handelwijze van de archiefvormer. Hiermee krijgen de archieven een belangrijke functie als historisch bewijs. Om deze reden spelen bij de omgang met archieven andere afwegingen dan bij cultuurgoederen. Tegelijkertijd zijn de uitgangspunten die u met de commissie-Gonçalves heeft geformuleerd met betrekking tot het koloniale verleden en de omgang met cultuurgoederen ook hier relevant.

Begripsbepaling

Er zijn verschillende soorten koloniaal archief. Hieronder vallen niet alleen de archieven van het bestuur van voormalige koloniën en de archieven die de voorgeschiedenis en nasleep daarvan weergeven, maar ook de archieven van ondernemingen en andere private organisaties en individuen die actief waren in de voormalige koloniën. Voorts kan koloniaal archief gevormd zijn zowel in de koloniën zelf als in het land van de kolonisator.

Een speciale categorie van koloniaal archief betreft archief, gevormd door lokale organisaties, gemeenschappen en individuen in voormalige koloniën dat op een of andere manier in Europa is beland en daar wordt beheerd. Dat kan bijvoorbeeld het gevolg zijn van in beslagneming, roof, oorlogshandelingen of aankoop.

In meer algemene zin kan 'archief' zowel betrekking hebben op een samenhangend en gestructureerd geheel van documenten dat kan dienen als historisch bewijs als op verzamelingen van foto's, documenten en manuscripten, beheerd door bijvoorbeeld archiefinstellingen, musea, universiteitsbibliotheken en erfgoedcentra.

Onze referentie
33058015

Beleidsvisie

Op 29 januari 2021 stuurde mijn ambtsvoorganger de 'Beleidsvisie Collecties uit een koloniale context' naar de Tweede Kamer. Deze visie is gebaseerd op het advies 'Koloniale collecties en de erkenning van onrecht' van de Raad voor Cultuur en de commissie-Gonçalves. Ik sluit mij bij deze visie aan.¹ Bij een nader advies over de omgang met koloniale archieven verzoek ik u om rekening te houden met het eerder uitgebrachte advies alsmede de beleidsvisie.

Advies

Graag zie ik uw advies tegemoet over de omgang met archieven en andere documentaire verzamelingen die gevormd zijn in koloniale context, met daarbij aandacht voor de volgende aspecten:

- Het eigendom van de archieven in de context van onvrijwillig bezitsverlies van archiefstukken en de mogelijkheid tot teruggave.
- De toegang tot de archieven, met daarbij aandacht voor digitale toegang.
- De wensen en belangen van landen die in het verleden gekoloniseerd zijn geweest.
- De bijzondere positie van het Nationaal Archief in de hoedanigheid van zowel beheerder van een grote collectie koloniale archieven als kennisinstituut op dit terrein.
- De mogelijkheden van internationale samenwerking.

Gaarne ontvang ik uw advies als aanvulling op het advies van de commissie-Gonçalves voor 1 maart 2023.

Met vriendelijke groet,

de staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap,

Gunay Uslu

¹ Over de implementatie van deze visie heb ik de Kamer inmiddels bij brief van 15 juli jl. geïnformeerd, zie Kamerstukken II 2021/22, 32 820, nr. 480. Deze brief betreft alleen museale cultuurgooderen.